

ГОРОДЕНКА — місто Івано-Франківської області, райцентр. Знаходиться в пд. частині Галицького Покуття, за 15 км від Дністра та за 75 км на Пд. Сх. від обл. центру. Залізнична ст., автостанція. Має автобусне сполучення з містами Івано-Франківськ, Львів, Тернопіль, Чернівці. Площа 13,6 км². Насел. 9794 особи (2001, складає 97,0 % до 1989), переважно українці. Вперше згадується під 1195 як поселення хліборобів і ремісників у межах кордонів Галиц.-Волин. держави. 1349 у складі Галиц. князівства потрапила під владу Польщі. Г. часто потерпала від набігів татар. Місц. жит. брали участь у повстанні під проводом Мухи 1490-92, Визв. війні під проводом Б. Хмельницького. 1668 Г. отримала від польс. короля Магдебур. право, відтоді почала швидко розвиватися як торг. і культур. центр. Від серед. 17 ст. історія міста тісно пов'язана з іменем М. Потоцького, який сприяв розвиткові ремесел і торгівлі та його забудові. Першою велич. спорудою був вірм. костел (1706). У 1760 завершено будівництво римо-католич. костелу Непороч. Зачаття і монастиря місіонерів при ньому, який є першим мист. витвором відомих італ. зодчих Б. Меретина та Й. Пінзеля, 1763 — церкви Успіння Пресвятої Богородиці, яку у 1766 освятив єпископ Л. Шептицький. Після 1-го поділу Польщі 1772 Г. у складі Галичини відійшла до Австрії (від 1867 — Австро-Угорщина). Наприкінці 18 ст. у місті було 774 будинки і проживало 5 тис. осіб, а у 1909 — 14 тис. осіб. 1901 тут відкрито Нар. дім, 1903 — 3 читальні товариства «Просвіта», 1905 — укр. г-зію. Під час 1-ї світової війни місто кілька разів займали рос. війська. Від 1919 Г. перебувала у межах кордонів Польщі. Від 1939 — місто у складі УРСР. Жит. зазнали сталін. репресій. Від 3 липня 1941 до 25 березня 1944 — під нім.-фашист. окупацією, входила до складу Ген. губ. До серед. 1950-х рр. діяло підпілля ОУН-УПА. Осн. під-

приємства: ВАТ — «Городенків. цукр. завод» (працює від 1908), «Городенків. сирзавод», «Хлібоприймал. підприємство»; ТОВ «Інтерпласт» (буд. конструкції з металопластику). У Г. — 2 заг.-осв. школи, г-зія, 3 дитсадки, ПТУ с.-г. профілю, муз. школа; рай. Будинок культури, 2 Нар. доми «Просвіта», Будинок дит. та юнац. творчості та Будинок Вчителя, 2 б-ки, кінотеатр, музей «Борцям за волю України»; ДЮСШ, футбол. команда; відділ. 3-х банків. Виходить г. «Край». Дванадцять самодіял. худож. колективів мають звання «народний». Діє кімната-галерея засл. майстрині нар. творчості П. Хоми. Реліг. громади: УПЦ КП, УГКЦ. Істор.-архит. спадщина Г. налічує понад 30 споруд, пам'ятників, барельєфів відомих людей та пам'ят. знаків, зокрема й костел Непороч. Зачаття з келіями, церкву Успіння Пресвятої Богородиці, вірм. костел, трьохарк. кам'яний міст (18 ст.), євр. синагогу (поч. 19 ст.), церкву св. Миколая (1879). В околицях міста виявлено археол. знахідки мідного та бронз. віків. Серед видат. уродженців — д-ри медицини лікар-хірург С. Ґамула, лікар-патолог М.-М. Навроцький, лікар-хірург Ю. Сілецький-Корчак, д-р всіх лікар. н. Я. Невестюк, філософ-марксист («школа Скрипника») П. Демчук (репрес. у 1930-х рр.), д-ри н. металознавець М. Кіндрачук та фахівець у галузі кібернетики Л. Петришин; церк. діяч УГКЦ Р. Бойчук, громад. діяч, священник М. Петрів, військ. діяч УГА О. Лисняк; канд. мистецтвознавства В. Малина, живописець, скульптор К. Глухівський, художник декор.-ужитк. мистецтва М. Дирбавка. Встановлено пам'ятники Т. Шевченку, «Герб міста Городенки», мемор. комплекси воїнам, які загинули під час 2-ї світової війни, та борцям за волю України; мемор. дошки П. Васкулу, Р. Шухевичу, С. Бандері та родині Крушельницьких.

М. В. Хамець

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Городенка / М. В. Хамець // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-31392>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).